Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Staphorst
T.a.v. [redacted]
Postbus 2
7950 AA Staphorst

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
[redacted]
T +33-421 73 12
[redacted]

Onze referentie
1204672

Bijlagen
0

Datum 21 december 2021
Betreft Preadvies rijksmonument

Adres	Oude Rijksweg 457
Postcode/plaats	7954GJ Rouveen
Gemeente/provincie	Staphorst; Overijssel;
Monumentnummer	34407

Geacht college,
Op 16 november 2021 vroeg u mij u te preadviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument.

Dit is een tweede preadvies, een vervolg op het vorige preadvies d.d. 7 augustus 2020 en een reactie op aangepaste tekeningen. Naar aanleiding van het eerste preadvies zijn er een aantal gesprekken gevoerd over de ontwikkeling waar medewerkers van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed bij aanwezig waren, ter plaatse (26 januari 2021 en 15 juni 2021) en digitaal (20 mei 2021, 1 juni 2021), zowel met afvaardiging van de gemeente als met het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel.

Het plan
Voor de boerderij aan de Oude Rijksweg 457 in Rouveen vindt een planontwikkeling plaats voor een supermarkt en winkellocatie midden in het dorp. De begane grond van het rijksmonument wordt herbestemd tot enkele winkels en in de kapverdieping komen appartementen. Op het terrein achter de boerderij wordt een bestaande schuur gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw t.b.v. een supermarkt met appartementen. Op de rest van het erf komen parkeerplaatsen.

Wat is een Staphorster boerderij?
De bescherming van het rijksmonument 34407 omvat, zoals het monumentenregister beknopt omschrijft, een *Boerderij van het Staphorstse type.* De bescherming omvat dus alleen het boerderij zelf. Aan het exterieur en het interieur van de boerderij is de traditionele scheiding tussen wonen en werken nog steeds goed afleesbaar. Deze langhuisboerderij van het hallenhuistype bestaat uit een voorhuis met daarachter dwarsdelen met zijbaanders, de grote

inrijdeuren aan de zijkant. Dit type boerderij is lang en smal en is vaak (meerdere keren) verlengd. In de zijgevels bevinden zich een of meerdere zijbaanders, staldeuren en stalraampjes, allen met deeldeuren en luiken. De plattegrond is verdeeld in het in drieën gedeelde voorhuis, met daarachter een deel, de stal, de tas, en soms nog een deel en een stal. Deze indeling vormde zich naar de afstanden tussen de gebinten. Natuurlijk is ook de rieten kap, het gebruik van de contrastrijke kleuren zoals groen en blauw en een groene voortuin aan de straat zeer kenmerkend, net als onder andere de afwerking van het interieur met kenmerkend schilderwerk en tegeltableaus.

Naar een haalbaar plan voor het rijksmonument
Bij een ontwikkeling als deze, naar een andere functie dan wat het tot nu toe was, is het van belang het agrarisch karakter, dat wat herinnert aan het traditionele boerenleven, te behouden. Helaas ontbreekt nog een Bouwhistorisch onderzoek (BHO) die laat zien wat er nog aanwezig is en die de monumentale waarden van Oude Rijksweg 457 exact duidt. Een dergelijk onderzoek is een bruikbare onderlegger voor verdere planvorming, dat wil zeggen dat het goede aanknopingspunten kan geven wat er wel en niet gedaan kan worden. Aangezien het altijd wat tijd kost voordat een BHO er ligt is het raadzaam dit tijdig in gang te zetten.

Het bezoek ter plaatse op 15 juni afgelopen jaar heeft geresulteerd in een beoordeling van de bestaande situatie van het achterste deel van de boerderij, vanaf de tweede zijbaander. Dit gedeelte blijkt in de loop der tijd zoveel gewijzigd te zijn dat daar de ruimte is voor iets nieuws. Waar in het eerste plan alleen een klein stukje voorhuis herkenbaar bleef kan in het huidige plan een groot deel van de boerderij zoals deze is, blijven staan. We hebben ook met elkaar besproken dat het deel van de boerderij dat zich voor de tweede zijbaander bevindt zoveel mogelijk behouden blijft. Ook van het interieur. Het is denkbaar dat in een toekomstige winkel gebruik gemaakt wordt van de elementen die nog in de boerderij aanwezig zijn zoals onder andere een silo, een grup, kalverstallen, tussenmuren. Het is dan de kunst om deze elementen op speelse wijze een plek te geven en te gebruiken in de nieuwe winkelfunctie.

Ik ben positief te spreken over de schets van de nieuwe massa achter de boerderij. Deze massa is iets breder dan het historische bouwwerk maar refereert in contour daar wel naar. Ook het benutten van de stalmuren en de bestaande openingen (deuren en vensters) is een positieve stap. Natuurlijk is er een nadere uitwerking en detaillering noodzakelijk en dan denk ik onder andere aan de aansluitingen tot het monument, het toe te passen materiaal, de kleur en isolatie. Ook van belang is de deeldeuren en luiken te behouden zodat de boerderij ook nog een gesloten toestand heeft.
In de kap zijn diverse dakvensters in de rieten kap getekend. Over dergelijke ingrepen ben ik in deze fase van de planontwikkeling altijd wat terughoudend omdat dit pas in combinatie met het toekomstig gebruik aan de binnenzijde van het pand beoordeeld kan worden (is het echt noodzakelijk of kan het ook anders?). Hiervoor zijn verder uitgewerkte plattegronden nodig van de begane grond en de verdieping.

Tenslotte is een technische opname met een restauratieplan nodig om de adviesaanvraag bij de RCE in het kader van de omgevingsvergunning in te dienen. Ik raad u echter aan nog op een eerder moment de plannen ter

bespreking voor te leggen. Overleg over een concreet plan is altijd mogelijk. Dit kan natuurlijk bij het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel maar zou ook kunnen in een gezamenlijk overleg met uw Monumentencommissie.

Uitgangspunten
Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij *'Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten'* op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Vragen
Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit preadvies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

[redacted]

[redacted]
adviseur architectuurhistorie